

Mokytojų atsakomybė daugiakultūroje aplinkoje

Įvadas

1 skyrius – Tarpkultūrinės kompetencijos

- 1.1 Kultūrinės kompetencijos apibrėžimai
- 1.2 Etnocentrizmas ir etninis reliatyvizmas
- 1.3 Tarpkultūrinių gebėjimų ugdymo poreikis ir prasmė
- 1.4 Kaip vertinti tarpkultūrinės kompetencijas
- 1.5 Mokytojų pareigų daugiakultūroje aplinkoje nustatymas

2 skyrius – Žinios kaip pirmasis tarpkultūrinių gebėjimų žingsnis

- 2.1 Visuotinumui ir žmogaus teisėms grindžiamas požiūris į švietimą
- 2.2 Diskriminacija ir įtrauktis
- 2.3 Teisė būti išklaustytam klasėje
- 2.4 Europos Tarybos priemonės
- 2.5 Tvarusis švietimas ir Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.

Įvadas

Šis modulis skirtas mokytojų supratimui apie tarpkultūrinių kompetencijų vertę kaip pokyčių priemonę, galinčią padidinti analogiškus jų mokinių gebėjimus, tad tai yra svarbus veiksnys gerinant jų būsimą profesinę kvalifikaciją ir aktyvų pilietiškumą daugiakultūroje Europos visuomenėje.

Šis modulis taip pat pabrėžia pagrindines mokytojų pareigas daugiakultūroje aplinkoje (dekonstruoti išankstines nuostatas, skatinti įvairovę, gerinti aktyvų klausymą ir kt.).

Be to, šis modulis padeda kelti tarpkultūrinės kompetencijas, pateikdamas mokytojams galimas priemones įsivertinti dabar turimas tarpkultūrinės kompetencijas.

Mokytojams geriau suvokti savo kaip įtraukiojo ugdymo atstovų pareigas modulyje siūlomos tokios priemonės:

1. Įvertinti klasių etnografinę sudėtį;
2. Skatinti teigiamą mokytojų sąveiką, siekiant naikinti stereotipus, įtampą ir diskriminaciją bei skatinti mokytojų įvairovę;
3. Skatinti mokymąsi bendradarbiaujant ir kurti naujas mokymosi galimybes;
4. Skatinti studentų kritinę analizę per klasės diskusijas.
5. Lavinti profesinius įgūdžius, reikalingus dirbant daugiakultūroje klasėje.

1 skyrius – Tarpkultūrinės kompetencijos

1.1 Kultūrinės kompetencijos apibrėžimai

Visuotinė žmogaus teisių kultūra reikalauja kompetencijos palaikyti tarpkultūrinius dialogus. Be to, tarpkultūrinis dialogas yra būdas skirtingų grupių nariams pažinti vieniems kitus. Žmogaus teisės yra akivaizdus dalykas tiems, kurie palaiko tarpkultūrinius dialogus, taip dalyvaudami programoje, kuria siekiama sukurti taikos kultūrą, nes „taikos kultūra yra visų pirma taikos kūrimo, konfliktų prevencijos ir sprendimo kultūra, švietimas prieš smurtą, už toleranciją, pripažinimą, abipusę pagarbą, dialogą ir susitaikymą“ (UNESCO, 2011a).

Mokyklos yra pagrindinė vieta, kurioje ugdomi tokie įgūdžiai ir gebėjimai, kaip pabrėžė UNESCO "Tarpkultūrinio švietimo gairėse" (UNESCO, 2006b). Bet nežiūrint jo svarbos socialiniam ir politiniam gyvenimui, tarpkultūrinės kompetencijos apima kur kas daugiau nei formalus švietimas. Tarpkultūrinė kompetencija yra įvairūs įgūdžiai, rodantys, kad asmuo yra pajėgus veiksmingai bendrauti ir palaikyti santykius kitoje kultūroje.

Tarpkultūrinės kompetencijos – tai gebėjimai sklandžiai orientuotis sudėtingoje aplinkoje su didėjančia tautų, kultūrų ir gyvenimo būdo įvairove, kitaip tariant – gebėjimai elgtis „efektyviai ir tinkamai bendraujant su tais, kurie kalbų ir kultūrų požiūriu skiriasi nuo savęs“ (Fantini & Tirmizi, 2006).

Kompetencija apima kognityvinius (žinias), funkcinis (žinių pritaikymą), asmeninius (elgesio) ir etinius (elgesį lemiančius principus) komponentus, todėl gebėjimas pažinti turi būti derinamas su gebėjimu kalbėti ir tinkamai veikti kontekste; etikos ir žmogaus teisių normų suvokimas veikia ir kalbą, ir veiksmus.

Tarpkultūrinė apibūdina tai, kas vyksta, kai dviejų ar daugiau skirtingų kultūrinių grupių (bet kokio dydžio, bet kokio lygio) nariai sąveikauja tarpusavyje arba kitu būdu daro įtaką vieni kitiems arba tiesiogiai, arba per įvairias tarpines formas.

Interneto ištekliai

What is Intercultural competence?

http://www.gcu.ac.uk/media/gcalwebv2/theuniversity/centresprojects/globalperspectives/Definition_of_Intercultural_competence.pdf

Šiame straipsnyje pateikiamas tarpkultūrinės kompetencijos apibrėžimas ir aprašomi jo elementai.

Intercultural competence: how is it defined?

<http://cmm330interculturalcommunication.pbworks.com/w/file/fetch/72877280/Pusch-2009-The%2520interculturally%2520Competent%2520Global%2520Leader.pdf>

Šiame straipsnyje tarpkultūrinės kompetencijos sudedamosios dalys pateikiamos kaip schema, sukurta patyrusių tarpkultūrininkų grupės, kurioje dalyvavo mokytojai, mokslininkai ir tarptautinių edukacinių programų administratoriai Jungtinėse Amerikos Valstijose, Kanadoje ir Jungtinėje Karalystėje.

Theory Reflections: Intercultural Competence Framework/Model

http://www.nafsa.org/_file/_theory_connections_intercultural_competence.pdf

Šiame straipsnyje autorė D. K. Deardorff analizuoja sėkmingos sąveikos tarp skirtingų kultūrų atstovų reikšmę ir pateikia jos moksliniais tyrimais pagrįstą tarpkultūrinės kompetencijos koncepciją, pagal kurią buvo sukurtas tarpkultūrinės kompetencijos sistemos modelis.

Building intercultural competence in the language classroom

<http://digitalcommons.uni.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1160&context=teachlearnfacpub>

Straipsnyje apžvelgiama ir apibendrinama literatūra apie tarpkultūrinę kompetenciją ir tarpkultūrinę komunikacinę kompetenciją, siekiant geriau suprasti įvairius tarpkultūrinės komunikacinės kompetencijos modelius, kultūrinių uždavinių pavyzdžius, kurie skatina tarpkultūrinę komunikacinę kompetenciją ir parodo

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

gerąją kalbų mokymo praktiką..

A 21st Century Imperative: Integrating Intercultural Competence in Tuning

<http://www.tuningjournal.org/article/view/765/1081>

Didėjant pasaulio įvairovei, kartu su nacionaline įvairove ir tarpkultūrinė kompetencija eina per visas disciplinas, subjektus ir kontekstus. Šiame dokumente pateikamas pirmasis moksliniais tyrimais pagrįstas tarpkultūrinės kompetencijos apibrėžimas, kurį galima projektuoti į bet kurį dalyką ir kontekstą, ir paaiškina, kodėl tarpkultūrinė kompetencija turi būti įtraukta į "Tuning" sistemas visame pasaulyje.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1.2 Etnocentrizmas ir etnis relatyvizmas

Kultūriniai skirtumai skiriami į du etapus: etnocentrizmą ir etninį relatyvizmą.

Terminą "etnocentrizmas" sukurtas W. G. Sumner'io 1906 m.. Jis apibūdino jį kaip didžiavimąsi, tuštybę įsitikinimus savo grupės pranašumu ir nepasitikėjimą pašaliečiais. Tačiau šį apibūdinimą kritikavo antropologai, tokie kaip R. K. Mertonas, F. Boasas ir B. Malinowskis. Etnocentrizmas vertina kitą kultūrą remdamasis tik savo kultūros vertybėmis ir standartais. Etnocentriški asmenys vertina kita kultūras tik pagal savo etninės grupės kultūros vertybes ir standartus, ypač kalbos, elgesio, papročių ir religijos. Yra trys pagrindiniai etnocentrizmo etapai: 1) neigimas (asmeninė patirtis); 2) gynyba (gali pripažinti esant skirtumus tarp kultūrų, tačiau tik tiek, kiek tai nepažeidžia savų interesų); 3) minimizavimas (mes visi esame žmonės, visi tokie patys, kaip ir aš). Etninis relatyvizmas teigia, kad nėra viena kultūra nėra pranašesnė už kitą (pripažįsta kultūrų skirtumus, tiki galimybe suderinti ir prisitaikyti). Etninis relatyvizmas yra tikėjimas, grindžiamas gilia ir nuoširdžia pagarba kitoms kultūroms, kad visos grupės, kultūros ar subkultūros yra iš esmės lygiavertės. Kitos kultūros yra vertinamos ne kaip geresnės ar blogesnės, bet kaip vienodos vertės, tik skirtingos ir sudėtingos pasaulėžiūros. Etninis relatyvizmas skiriamas į tris etapus:

1) **Priėmimas** (kultūrinio skirtumo svarbos suvokimas, naujas būdas matyti pasaulį. Žmonės pripažįsta kitų kultūrinių kontekstų egzistavimą, nes jie tolerantiškesni, palankiau žiūri į skirtumus).

2) **Prisitaikymas** (tarpkultūrinė empatija, interpretuojama ir vertinama iš daugiau nei vienos kultūrinės perspektyvos, naujas būdas veikti intensyviai tyrinėti, plečiant savo pasaulėžiūrą, siekiant tiksliai suprasti kitas kultūras ir elgtis įvairiomis kultūriškai tinkamomis priemonėmis)

3) **Integracija** (labiau pageidautinas etapas nei prisitaikymas, apibrėžiamas kaip akultūracija ar asimiliacija).

Etnocentrizmas ir etnis relatyvizmas yra mūsų tarpusavio santykių kiekio ir kokybės matai. Pateiktasis etnocentrizmo–etninio relatyvizmo spektras eina nuo neigimo, gynimo ir minimizavimo etnocentrizmo pusėje prie priėmimo, prisitaikymo ir galiausiai integracijos etninio relatyvizmo pusėje.

Interneto ištekliai

Basic Intercultural Terminology

<https://s3.amazonaws.com/woca-s3/telligent.evolution.components.attachments/13/1637/00/00/00/65/16/ICL+Terminology+for+AFS+%26+Friends.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAJJC2S635RRRB3EOPQ&Expires=1506374354&Signature=oRICR0uD1QUuGbJL6%2bbAFoL2tiU%3d>

Šiame dokumente pateikiami pagrindinės, dažnai tarpkultūrinėje srityje naudojamos, sąvokos, tačiau nesiekama aptarti visų galimų kiekvieno iš šių terminų paaiškinimų.

Becoming interculturally competent

http://www.idrinstitute.org/allegati/IDRI_t_Pubblicazioni/1/FILE_Documento.pdf
https://issuu.com/nerijusmiginis/docs/from_ethnocentrism_to_ethnorelativi

Straipsnyje pateikiamas tarpkultūrinio jautrumo vystymosi modelis (DMIS) (M. Bennett, 1986, 1993; J. Bennett & M. Bennett, 2003, 2004). Autoriai apibūdina, kad žmonės tapo labiau tarpkultūriais, atrodo, kad jų patirties kokybė iš esmės pasikeitė, įvyko vadinamasis perėjimas nuo etnocentrizmo į etninį relatyvizmą.

The Impact of Intercultural Sensitivity on Ethnocentrism and Intercultural Communication

Apprehension http://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1032&context=com_facpubs

Šiame tyrime nagrinėjamas santykis tarp tokių kintamųjų kaip etnocentrizmas, tarpkultūrinio bendravimo vengimas ir tarpkultūrinis jautrumas. Šiame straipsnyje taip pat pateikiami JAV šiaurės rytų regione atlikto tyrimo rezultatai.

Teachers' perceptions of cultural differences: ethnocentric and ethnorelative worldview in school context

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED568669.pdf>

Autorius B. M. Dimitrijevic nagrinėja du skirtingus atvejus – etnocentrišką ir etnoreliacinę pasaulėžiūrą mokyklos kontekste Serbijoje. Mokslininkas pabrėžia, kad daugelis mokytojų susiduria su iššūkiu, susijusiu su klasių skirstymu pagal moksleivių kultūrinį pamatą. Aptariama, kaip žmonės suvokia kultūrinius skirtumus

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

ir kokia jų kompetencija veiksmingai elgtis situacijose, kur susikerta skirtingos kultūros.

Constructivist foundations of intercultural education: implications for research and teacher training
<https://eric.ed.gov/?id=ED567115>

Straipsnyje atkleidžiama mokytojo asmeninių nuostatų svarba vykdant tam tikras mokymo funkcijas ir užduotis (pvz., Klieme ir Hartig, 2008; Lipowski, 2006). Tokios nuostatos atitinka giliai įsišaknijusius įsitikinimus, vertybes ir normas, kurios yra įsitvirtinusios individų subjektyviojose teorijose. Šios teorijos gali kirstis su normatyviniais teiginiais, oficialiai išmoktomis sąvokomis, kaip veiksmingai mokyti kultūriškai skirtingose aplinkose.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1.3 Tarpkultūrinių gebėjimų ugdymo poreikis ir prasmė

Tarpkultūrinė kompetencijai vis daugiau dėmesio skiriama XXI a. švietime. Tarpkultūrinė kompetencija reiškia gebėjimą suprasti kultūrą, įskaitant ir jūsų pačių, ir sėkmingai naudoti šį gebėjimą bendraujant su kitomų kultūrų žmonėmis. Keli pagrindiniai tarpkultūrinio bendravimo įgūdžių elementai, tokie kaip atvirumas, aukšta tolerancija nevienareikšmiškumui, kultūrinė empatija, reikalingi sėkmingai bendrauti tarp pasaulio visuomenių. Yra daug aspektų, reikalingų padėti mokytojams nustatyti jų mokinių stipriąsias ir silpnąsias puses veiksmingos tarpkultūrinės komunikacijos srityje.

- Savo etnocentriškumo nustatymas
- Darbas su iš pažiūros keistais dalykais
- Tolerancijos pagrindų dėjimas
- Etninių skirtumų priėmimas
- Kalbėjima apie rasizmą
- Bendrųjų dalykų pabrėžimas
- Solidarumo skatinimas
- Pagrįstų konflikto sprendimo būdų mokymas – kultūrinių konfliktų sprendimas ir kultūrinis reliatyvizmas
- Susipažinimas su galimybe mokytis vieniems iš kitų ir praturtinti gyvenimą per kultūrinius ryšius
- Atsikratyti sienų, suvokiant visuotinę kiekvieno atsakomybę.

Svarbu pažymėti, kad tarpkultūrinė kompetencijos išugdymas yra nevienkartinis procesas, bet interaktyvus vystymasis, reikalaujantis tiek gebėjimo pabrėžti bendruosius žmogaus gyvenimo aspektus, tiek norą išspręsti konfliktus, kylančius dėl skirtingų skirtingų žmonių kultūrinio pagrindo. Tarpkultūrinė kompetencija yra vienas iš pagrindinių įgūdžių, kuriuo moksleiviai turi veiksmingai naudotis informacinėje visuomenėje. Galima teigti, kad asmeninė tarpkultūrinė kompetencija yra tarpasmeninių gebėjimų ugdymo rezultatas, kurį sukelia tokios priežastys: motyvacija veiksmingai bendrauti su kitokia kultūra; pasirengimas išmokti veiksmingai bendrauti reikalingų įgūdžių; gebėjimas panaudoti šias žinias. Dažnai tam tikra tarpkultūrinė kompetencija įgyjama lankant kalbos kursus, skirtus suteikti informacijos apie priimančiosios šalies kultūrinius ir ypač elgesio aspektus kasdieniame gyvenime. Migrantams ir pabėgėliams taip pat būtina tarpkultūrinė kompetencija integracijai į visuomenę.

Interneto ištekliai

Developing the Intercultural competence through Education

http://www.academia.edu/3150166/Developing_Intercultural_Competence_through_Education

Šiame straipsnyje pristatomas tarpkultūrinės kompetencijos pagrindas pateikiant pagrindinius Europos Tarybos principus. Be to, šiame dokumente pabrėžiama tarpkultūrinės kompetencijos svarba ir pateikiami būdai, kaip ją realiai išvystyti.

Methodology for development of intercultural competence.

http://incom-vet.eu/wp-content/uploads/2015/09/1_METHODODOLOGY-FOR-DEVELOPMENT-OF-INTERCULTURAL-COMPETENCE.pdf

Šiame dokumente pristatomi partnerių grupės (Italija, Vokietija, Lietuva, Estija, Suomija) 2013 metais vykdyto projekto „Moksleivių ir mokytojų tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas ES profesinio mokymo įstaigose“ rezultatai. Ši metodinė medžiaga taip pat yra naudinga vidurinių mokyklų mokytojams, jos metodus ir geriausią praktiką galima taikyti mokyklos lygiu.

INTERCULTURAL EDUCATION IN THE EUROPEAN CONTEXT: ANALYSIS OF SELECTED EUROPEAN CURRICULA

file:///D:/Downloads/S_Puzic_ENG.pdf

Pabrėžiama Europos šalių deklaratyvi orientacija į tarpkultūrinį požiūrį (pirmiausia per Europos Tarybos ir kitų Europos institucijų darbą), tačiau tuo pat metu praktika dar nėra gerai išvystyta, o tai matyti iš to, kad dar nėra bendro Europos kultūrų švietimo modelio. Antroje straipsnio dalyje analizuojama, kaip kelios nacionalinės mokymo programos Europoje skatina kultūrinę įvairovę jų pačių kontekste. Atsižvelgiant į tarpkultūrinio ugdymo elementų analizę pasirinktose mokymo programose, pabrėžiama požiūrių įvairovė,

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

juos klasifikuojant į tris pagrindinius tipus: liberalią, daugiakultūrę ir tarpkultūrinę. Šia tipologija patvirtinamas teiginys, kad tarpkultūrinė politika vis dar yra atitinkamos bendrosios nacionalinės švietimo ir kultūros politikos šalutinis produktas.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1.4 Kaip vertinti tarpkultūrinės kompetencijas

Vienas iš svarbiausių ir sudėtingesnių uždavinių mokslininkams ir mokytojams yra tarpkultūrinių kompetencijų matavimas. Dauguma mokslininkų pažymi, kad nėra vienintelio įrankio, pakankamai tinkamo įvertinti tarpkultūrinį mokymąsi. Pasak D. K. Deardorff, tarpkultūrinės kompetencijos turi būti vertinamos daugiamačiu, daugiatisliu, daugiakryptiniu požiūriu.

Taikant tokį tarpkultūrinės kompetencijos vertinimą, turi būti įtraukta daug vertinimo metodų: įsivertinimas, samprotavimo rašinys, kritinė atvejų analizė, interviu, elgesio specifinėse situacijose, kontekstuose, simuliacijose ir nuolatinėse studijose stebėjimas. Vertinant kompetenciją ypač svarbu stebėti, kaip asmuo sąveikauja su kitais, kaip elgiasi yra realiame gyvenime.

Nustatant tarpkultūrinę kompetenciją svarbu apibrėžti struktūrinius tarpkultūrinės kompetencijos elementus. D. K. Deardorff pateikia tokius tarpkultūrinės kompetencijos komponentus:

1. *Nuostatos*: pagarba, atvirumas, smalsumas ir atradimas (tolerancija dviprasmiškui).
2. *Žinios ir supratimas*. Kultūrinė savimone, gilios kultūrinės žinios; įgūdžiai: klausytis, stebėti ir vertinti, analizuoti, interpretuoti ir susieti
3. *Siekiami išoriniai rezultatai*: veiksmingas ir tinkamas bendravimas ir elgesys tarpkultūrinėje situacijoje
4. *Siekiami vidiniai rezultatai*: sąmoningas požiūrio pokytis (prisitaikymas, lankstumas, etnis požiūris, empatija).

Tarpkultūrinė kompetencija gali būti vertinama keliais būdais: formuojantis ir apibendrinantis vertinimas, tiesioginis ir netiesioginis vertinimas.

Interneto ištekliai

How to Assess Intercultural Competence. Darla K. Deardorff (8 chapter) *Research Methods in Intercultural Communication – A Practical Guide.*

https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=KHjiCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA120&dq=how+to+measure+intercultural+competences&ots=f1wb4qPeA&sig=QYuYsz7QrurXaDjHn3jxmeJ814k&redir_esc=y#v=onepage&q=how%20to%20measure%20intercultural%20competences&f=false

Šis straipsnis rodo tarpkultūrinės kompetencijos vertinamus iš skirtingų perspektyvų. Analizuojami pagrindiniai vertinimo tikslai ir uždaviniai, pateikiami įvairūs vertinimo metodai ir tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo pavyzdžiai.

Guidelines for Assessing Intercultural Communicative Competence (ICC)

<http://archive.ecml.at/mtp2/lccinte/results/en/assessing-competence-5.htm>

Šiame vadove pateikiamos pagrindinės tarpkultūrinės kompetencijos vertinimo koncepcijos, pristatomi konkretūs vertinimo kriterijai ir nurodomi vertinimo metodai. Mokytojai gali pasirinkti tinkamiausią formą ar būdą iš įvairių vertinimo metodų.

V. Matveev, M. Y. Merz. Intercultural Competence Assessment: What Are Its Key Dimensions Across Assessment Tools?

http://www.iaccp.org/sites/default/files/stellenbosch_pdf/Matveev.pdf

Šiame straipsnyje pateikiami tarpkultūrinių kompetencijų vertinimo ypatumai, nagrinėjamos įvairios vertinimo priemonės, nurodant kiekvieno instrumento stipriąsias ir silpnąsias puses.

1.5. Mokytojų pareigų daugiakultūroje aplinkoje nustatymas

Šiandienos visuomenėje, tampa labiau heterogeniška, keičiasi pedagogų vaidmens ir veiklos pobūdis, taigi jie turi įgyti tarpkultūrinio ugdymo kompetenciją ir nuolat ją tobulinti. Pagrindinė mokytojo misija – užtikrinti aukšto lygio visų visuomenės narių švietimą, pripažįstant ir gerbiant skirtybes, atsižvelgiant į kiekvieno žmogaus sugebėjimus ir poreikius, vengiant bet kokios diskriminacijos. Kad mokytojas tai įgyvendintų, jis turi būti palankiai nusiteikęs skirtingų kultūrinių grupių atžvilgiu, parodyti pagarbą kiekvienam moksleiviui, mokytis jo kultūros ir domėtis kitais, klausytis vaiko ir įsiklausyti į jo poreikius, domėtis mokinio šeima ir aplinka, sugebėti valdyti konfliktus ir t. t. Mokytojas taip pat turi būti susipažinęs su įvairiomis mokymo programų rengimo programomis, ugdymo metodais ir pritaikyti jas daugiakultūroje grupėje.

The teacher's responsibility is to organize intercultural education, so it is very important for the teacher to understand his role in it. L. Ponciano, A. Shabazin (2012) highlighted the role of pedagogues in implementing various strategies for multicultural education

Mokytojo pareiga yra organizuoti tarpkultūrinį ugdymą, todėl mokytojui labai svarbu suprasti jo vaidmenį. L. Ponciano, A. Shabazin (2012 m.) pabrėžė pedagogų vaidmenį įgyvendinant įvairias daugiakultūrio švietimo strategijas:

- *Daugiakultūrinio švietimo strategija*, kurioje daugiausia dėmesio skiriama lygių galimybių vaikams užtikrinimui, siekiant gerbti vaiko ir grupės skirtybes (Banks, Banks, 2004 m.). Mokytojo vaidmuo yra ugdyti aplinką, atspindinčią kultūrinius ir kalbinius skirtumus švietimo įstaigoje, nes ji laikoma švietimo šaltiniu, siekiant pripažinti įvairovę ir pripažinti vertę. Mokytojas, dirbdamas daugiakultūroje klasėje, turi naudoti įvairius mokymosi stilius ir metodus.
- *Kovos su šališkumu programa (An Anti-bias Curriculum)*, kuria siekiama užkirsti kelią diskriminacijai visuomenėje. Mokytojas turi supažindinti mokinius su teisėmis, jų pažeidimais, gynyba, sudaryti sąlygas mokiniams būti išklausytiems, ugdyti teigiamą požiūrį į visuomenės įvairovę.
- *Tarpkultūrinės sąveikos mokymo strategija*. Tarpkultūrinio ugdymo esmė yra paskatinti vaikus dalintis savo kultūrine patirtimi multikultūrinėje mokyklos bendruomenėje. Mokytojo rodomi teigiami ir konstruktyvūs būdai naudoti toleranciją visuomenės įvairovei padeda vaikams suvokti savo ir kiekvieno asmens unikalumą. Mokytojas gali daug nuveikti, ugdydamas teigiamą požiūrį į skirtingus žmones, naudodamas paprastus metodus: greitas reagavimas į konfliktines situacijas, pagarbaus elgesio (tiek žodinio, tiek neverbalinio) su skirtingais žmonėmis demonstravimas, vaiko baimės suvokimas, galimybė bendrauti su skirtingais žmonėmis

Banks tyrimai (2004) parodė, kad vienas veiksmingiausių mokyklos kultūros tobulinimo metodų yra ugdytojų pareiga įgyvendinti pagrindinius tikslus, ugdyti pagrindinius gebėjimus ir ugdyti pasitikėjimą vaikais. Labai svarbu, kad mokytojas prisiimtų atsakomybę už daugiakultūrinio ugdymo tikslus, turėtų didelių lūkesčių visoms kultūrinių vaikų grupėms ir inicijuotų bendradarbiavimą su tėvais.

Interneto ištekliai

The first international conference „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and Kindergarten teachers in Multicultural environments – Experiences, Challenges” 27-29, November, 2014. Faculty of Philosophy St. Cyril and Methodius

https://www.researchgate.net/publication/285589685_challenges_for_teachers_in_multicultural_classrooms

Konferencijoje pristatyti straipsniai apibūdina problemas, su kuriomis susiduria mokytojai, dirbantys daugiakultūroje klasėse, atskleidžiama skirtingų šalių pedagoginė patirtis sprendžiant šiuos iššūkius.

TEACHERS EDUCATION. Policies and Practices for Teaching Sociocultural Diversity–Surveys report on initial education of teachers on Sociocultural Diversity. By Anne-Lise Arnesen, C. Bîrzea, B.Dumont, M. À. Essomba, E. Furch , A.Vallian, F.Ferrer

http://www.coe.int/t/dg4/education/diversity/Source/Volume_1_En.pdf

Leidinyje pristatoma įvairių šalių patirtis ugdant pedagogines kompetencijas sprendžiant socialinę-kultūrinę įvairovę ir įtraukimą į švietimą. Europos Tarybos Tarybos pristatymas apie socialinės ir kultūrinės įvairovės mokymo politiką ir praktiką.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

G. Gay. Teaching To and Through Cultural Diversity

<https://www.wou.edu/~kaguzman11/curi12002.pdf>

Šiame straipsnyje aptariami studentų dalyvavimo skirtingų kultūrinių grupių mokymosi procese ypatumai, mokymo programų pritaikymas, pedagoginės nuostatos ir veikla daugiakultūroje aplinkoje.

Cathy Kea, Gloria D. Campbell –Whatley , Heraldo V. Richards. Becoming culturally responsive educators: rethinking teacher education pedagogy

https://www.champaignschools.org/sites/default/files/Teacher_Ed_Brief.pdf

Šiame leidinyje pateikiamos pedagogų galimybės užtikrinti, kad mokiniai iš skirtingų socialinių ir kultūrinių aplinkybių galėtų dalyvauti mokykliniame gyvenime. Leidinyje aptariama mokytojų bendravimo su tėvais svarba, galimybė panaudoti bendruomenės išteklius švietimo procese.

Mary James-Edwards. Multicultural educators as change agents. Online journal of the international child and youth care network (cyc-net), Issue 96 January, 2007

<http://www.cyc-net.org/cyc-online/cycol-0107-james-edwards.html>

Šiame straipsnyje aprašomas gili autorefleksija, būdingi požiūriai ir kritiniai įgūdžiai, padedantys edukologams veikti kaip pokyčių agentams, siekiant sukurti daugiakultūrinę aplinką savo mokyklose.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

2 skyrius – Žinios kaip pirmasis tarpkultūrinių gebėjimų žingsnis

2.1 Visuotiniu ir žmogaus teisėmis grindžiamas požiūris į švietimą

Teisė į švietimą visuotiniu lygmeniu iš pradžių buvo pripažinta Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos (1948 m.) 26 straipsnyje, kur teigiama, kad „kiekvienas“ turi teisę į mokslą. Pabrėžiamas žodis „kiekvienas“, siekiant pabrėžti, kad teisė į mokslą yra laikoma prieinama visiems be išimčių. Tarp kitų svarbių visuotinių, regioninių ir nacionalinių dokumentų yra atitinkami tekstai dėl teisės į švietimą apsaugos, pvz., Deklaracijos, rekomendacijos, veiksmų planai ir visų pirma "Švietimas visiems" (EFA), užtikrinantis teisę į švietimą visiems, nepriklausomai nuo individualių ir kultūrinių skirtumų. Jame pabrėžiama, kad tradiciškai marginalizuotoms grupėms, įskaitant, be kita ko, migrantus ir kalbines bei kultūrinės mažumas, reikia suteikti prieigą prie švietimo. Todėl teisė į mokslą yra žmogaus teisė, universali ir neatimama, paremta keliais tarptautiniais įsipareigojimais. Sąvokos „teisės“ ir „išsilavinimas“ yra visiškai susiliejusios, nes jos apibūtinai apibrėžia viena kitą.

Į žmogaus teises orientuotas požiūris į švietimą, prieštaraujantis poreikiams pritaikyti švietimo plėtrai, siekia „užtikrinti kiekvienam vaikui kokybišką išsilavinimą, kuris gerbtų ir skatintų jo orumą bei geriausią vystymąsi“ (UNESCO, 2007 m.). Toks požiūris yra „holistinė perspektyva, kuria siekiama spręsti prieigą prie švietimo, ugdymo kokybę ir aplinką, kurioje vyksta švietimas, remiantis visuotiniais žmogaus teisių principais“, kuriuose atsižvelgiama į dinamišką ir „skirtingą mokymosi aplinką bei skirtingus besimokančiuosius ir jų poreikius. Mokymas, kuris gerbia žmogaus teises – žodžiu ir veiksmais, vadovėliuose ir mokyklos – yra būtinas įgyvendinant kokybišką išsilavinimą visiems, siekiant socialinės pertvarkos“ (ten pat). Žmogaus teisių švietimas (HRE) pagal Suvienytųjų Tautų Organizacijos HRE dešimtmečio veiksmų planą gali būti apibūdinamas kaip mokymo, sklaidos ir informavimo pastangos, kuriomis siekiama ugdyti žmogaus teisių kultūrą, pasitelkiant žinias ir įgūdžius bei formuojant požiūrius. Jungtinių Tautų Deklaracijos dėl švietimo ir lavinimo žmogaus teisių srityje 1 straipsnis pabrėžia, kad „švietimas ir mokymas žmogaus teisių srityje yra būtinas siekiant skatinti visuotinę pagarbą visoms žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, laikantis visų principų visuotinio, nedalomumo ir žmogaus teisių tarpusavio priklausomybės“. Toks švietimas reikalauja iš esmės priimti žmogaus teisėmis grindžiamus principus, įskaitant „nediskriminavimą ir įtraukimą, orumą ir pagarbą, atskaitingumą, dalyvavimą ir teisių suteikimą besimokantiejiems, švietimo darbuotojams ir tėvams per jų organizacinę struktūrą valdymo procesus ir procedūras“ (ESBO, 2012 m.).

Interneto ištekliai

A Human Rights Based-Approach to Education for All: a framework for the realization of children's right to education and rights within education. 2007

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001548/154861E.pdf>

Šis dokumentas susieja žmogaus teisėmis grindžiamą metodų švietimo sektoriuje teoriją ir praktiką, kuriant politikos ir programų kūrimo sistemą nuo mokyklų iki nacionalinio ir tarptautinio lygio.

Manual on Rights-Based Education: global human rights requirements made simple. 2004

<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001351/135168e.pdf>

Šis vadovas yra orientacinė priemonė, skirta švietimo politikos formuotojams ir specialistams, ja siekiama perteikti visuotinai pripažintus žmogaus teisių standartus į nacionalinių švietimo strategijų gaires ir parengti orientacinę priemonę tarptautinio bendradarbiavimo vystymo srityje dirbantiems asmenims.

Understanding Human Rights: manual on human rights education. 2012

http://www.etc-graz.at/typo3/fileadmin/user_upload/ETC-Hauptseite/manual/versionen/english_3rd_edition/Manual_2012_FINAL.pdf

Vadove yra bendras įvadas į žmogaus teisių pagrindus, speciali dalis su atrinktais moduliais ir papildoma išteklių dalis, kurioje yra metodiniai patarimai, naudinga informacija ir nuorodos į tolesnius skaitinius ir internetinius išteklius.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

The Human Rights Education Toolbox: a Practitioner's Guide to Planning and Managing Human Rights Education. 2016

http://hrbaportal.org/wp-content/files/hre_eng.pdf

Šis įrankių rinkinys siekia prisidėti prie mokytojų nuolatinio mokymosi proceso, stiprinti švietimo planavimą ir įgyvendinimą, taikant struktūruotą metodą, laikantis žmogaus teisių principų, atspindėtų turinyje ir taikomuose metoduose.

Guidelines on human rights education for secondary school systems. 2012

<http://www.osce.org/odihr/93969?download=true>

Gairės, kuriomis remiamas sistemingas ir veiksmingas visų jaunų žmonių švietimas žmogaus teisių srityje, pateikia pagrindinių šaltinių sąrašą, padėsiančių planuoti, įgyvendinti ir vertinti žmogaus teisių švietimo mokyklose programas

All Human Beings... A manual for human rights education. 1998

<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001147/114788e.pdf>

Šis praktinis iliustruotas vadovas / vedlys pateikia idėjų švietimo veiklai, vykdomai pradinėse ir vidurinėse mokyklose, pateikiami naudingi dokumentai, konkrečios mokymo medžiagos ir praktinės užduotys.

Human Rights Education in the School Systems of Europe, Central Asia and North America: A Compendium of Good Practice. 2009

<https://www.osce.org/odihr/39006?download=true>

Sėkmingų švietimo iniciatyvų žmogaus teisių ir demokratinio pilietiškumo ugdymo srityse bei švietimo praktikos, skirtos skatinti tarpusavio pagarbą ir supratimą iš Europos, Šiaurės Amerikos ir Centrinės Azijos, pavyzdžių rinkinys.

Human Rights Education in Primary and Secondary School Systems: A Self-assessment Guide for Governments. 2012

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/SelfAssessmentGuideforGovernments.pdf>

Šio leidinio tikslas - padėti nacionalinėms valdžios institucijoms, atsakingoms už mokyklų sistemą, parengti praktines gaires, skirtas įtraukti švietimą apie žmogaus teises į pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą, ir išsamiai išdėstyti svarbią teorinę informaciją apie švietimą žmogaus teisių srityje ir į žmogaus teises orientuotą mokytojų požiūrį.

A Path to Dignity: The Power of Human Rights Education. 2011

<http://www.path-to-dignity.org/>

Tai 28 minučių trukmės filmas, kuriame pateikiamos trys istorijos, parodančios švietimo apie žmogaus teises poveikį mokyklos vaikams (Indija), teisėsaugos agentūroms (Australija) ir smurto aukomis tapusioms moterims (Turkija).

Human Rights Based-Approach to Development Cooperation

<http://hrbaportal.org/the-human-rights-based-approach-to-development-cooperation-towards-a-common-understanding-among-un-agencies>

Bendra JT agentūrų, fondų ir programų, kurios taiko nuoseklų žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį į bendrą programavimo procesą pasauliniu ir regioniniu lygmenimis, ypač šalies lygmeniu, apžvalga.

Guidelines for Inclusion: Ensuring Access to Education for All. 2005

<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001402/140224e.pdf>

UNESCO gairės padėti šalims padaryti nacionalinius švietimo planus įtraukesnius.

United Nations Declaration on Human Rights Education and Training. 2011

[http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/UnitedNationsDeclarationonHumanRightsEducationandTraining\(2011\).aspx](http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/UnitedNationsDeclarationonHumanRightsEducationandTraining(2011).aspx)

2011 m. Gruodžio 19 d. Generalinės asamblėjos rezoliucija [dėl Trečiojo komiteto pranešimo (A / 66/457)] 66/137, patvirtinantis Jungtinių Tautų deklaraciją dėl žmogaus teisių švietimo ir mokymo.

2.2 Diskriminacija ir įtrauktis

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Diskutuojant apie švietimą labai svarbu pabrėžti kultūrinės įvairovės pripažinimo svarbą ir būtinybę kovoti su prietarais, susijusiais su lyties, rasės, religijos, negalios ir kultūrinės įvairovės veiksniais, kurie ir lemia diskriminaciją. Todėl labai svarbu vystyti tarpkultūriškumo sąvoką daugiakultūre švietimo sistemose, nes būtina ieškoti alternatyvų etnocentrinėms mokymo programoms ir homogenizavimo praktikai klasėje. Atitinkamai svarbu ir parengti mokytojus / mokinius veikti vis labiau daugiakultūre visuomenėje. Individuali ir socialinė įvairovė turėtų būti sveikintina ir vertinama per tarpkultūrinį dialogą – turėtume mokytis tapkultūriškai ir dėl tarpkultūriškumo. Kaip pažymėta UNESCO gairėse dėl tarpkultūrinio švietimo, „sparčiai kintančiame pasaulyje, kur kultūriniai, politiniai, ekonominiai ir socialiniai pokyčiai kertasi su tradiciniais gyvenimo būdais, švietimas atlieka svarbų vaidmenį skatinant socialinę sanglaudą ir taikų sambūvį“. Taigi labai svarbu kurti mokymo programas, projektus, veiklą mokyklose ir, ypač klasėje, tarpkultūriniam dialogui skatinti. Švietimas ir ypač tarpkultūrinis švietimas turi didelės įtakos integracijai kaip kovai su diskriminacija. Tačiau teisė į išsilavinimą savaime nereiškia įtraukimo. Judėjimas „Švietimas visiems: bendrų įsipareigojimų laikymasis“ (Pasaulio švietimo forumas, 2000 m.) ypač svarbus dėl įtraukiojo ugdymo sampratos, nes Dakare pavartota sąvoka „įtraukusis“, pabrėžiant būtinybę „formuoti įtraukią švietimo politiką ir suprojektuoti įvairias mokymo programas ir švietimo sistemas, kuriomis galėtų naudotis gyventojai, išskirti dėl lyties, kalbos, kultūros ar individualių skirtumų“.

Galiausiai, integracijos idėja siekiama sudaryti sąlygas moksleiviams priklausyti ugdymo aplinkai, kuri vertina kiekvieną individualybę, t. y. integracija nereiškia, kad išnyks skirtumai. Skirtumai egzistuoja, ir ši įvairovė yra pridėtinė vertė, pripažinta galimybė plėtrai ir augimui. Todėl kiekviena mokykla yra atsakinga už sprendimų, skirtų įvairovei spręsti, ugdymą ir pagarbos skirtumui ugdymą.

Interneto ištekliai

UNESCO Guidelines on Intercultural Education

<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001478/147878e.pdf>

Geresnio supratimo apie tarpkultūrinį švietimą gairės ir praktinis vadovas mokytojams ir besimokantiejiems, mokymo programų kūrėjams, politikos formuotojams ir bendruomenės nariams ir visiems tiems, kurie nori skatinti tarpkultūrinį švietimą.

Intercultural competence for all: Preparation for living in a heterogeneous world. (2012)

http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi2_EN.pdf

Knyga pristato dabartinę tarpkultūrinės kompetencijos ugdymo visiems Europos piliečiams būklę.

Teaching Respect for All: Implementation Guide. 2014

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002279/227983E.pdf>

2012 m. sausio mėn. pradėtas bendras UNESCO, Jungtinių Amerikos Valstijų ir Brazilijos projektas, skirtas kovoti su diskriminacija švietimo srityje ir per ją. Orientuotas į formalųjį ir neformalųjį 8-16 metų moksleivių ugdymą.

Inclusive education where there are few resources. 2008

<http://www.eenet.org.uk/resources/docs/IE%20few%20resources%202008.pdf>

Sue Stubbs knyga apie įtraukiojo ugdymo idėją: apžvalga; galimybės ir iššūkiai: atvejų analizė ir pavyzdžiai.

A Teacher's Guide on the Prevention of Violent Extremism. 2016

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf>

Smurtinio ekstremizmo prevencijos per švietimą vadovas mokytojams.

Guidelines for Educators on Countering Intolerance and Discrimination against Muslims: addressing Islamophobia through Education. 2011

<http://www.osce.org/odihr/84495?download=true>

Išteklis, sukurtas siekiant padėti ugdytojams kovoti su netolerancija ir musulmonų diskriminacija. Jis yra skirtas plačiajai auditorijai, įskaitant švietimo politikos formuotojus ir pareigūnus, mokytojų rengėjus, mokytojus, jų vadovus, mokytojų sąjungų ir profesinių asociacijų darbuotojus bei NVO narius. Gairės yra

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

svarbios tiek pradiniam, tiek viduriniam ugdymui, taip pat gali būti naudojamos neformaliojo ugdymo įstaigose.

Investing in Cultural Diversity and Intercultural Dialogue. 2009

<http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001852/185202E.pdf>

Pasaulinė UNESCO ataskaita praplečia kultūros suvokimą kultūrinių pokyčių samprata, pabrėžiant dinamišką kultūrinės įvairovės prigimtį ir gebėjimą atnaujinti tvaraus vystymosi požiūrius, veiksmingai įgyvendinti žmogaus teises, socialinę sanglaudą ir demokratinį valdymą.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

2.3 Teisė būti išklausytam klasėje

Vaiko teisė būti išklausytam įtvirtinta Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (CRC, 1989 m.) 12 straipsnyje (teisė į dalyvavimą), kurio 1 dalis suteikia vaikui teisę pareikšti savo nuomonę, o 2 dalis įtvirtina vaiko teisę būti išklausytam. Vaiko teisės į dalyvavimą ir būti išklausytam buvo praplėstos, įsigaliojus Fakultatyviam CRC protokolui dėl Komunikacijos procedūros (2014 m.), pagal kurį Jungtinių Tautų vaiko teisių komitetas nustato tarptautinę skundų dėl vaiko teisių pažeidimo procedūrą, leidžiančią vaikui arba jo teisiniui atstovui pateikti skundą dėl valstybės dalyvio padaryto pažeidimo bet kokių teisių, išdėstytų CRC arba jos neprivalomuose protokoluose.

Vaiko teisė būti išklausytam įpareigoja kelis veikėjus, būtent valstybes ir pilietinę visuomenę, išklausti vaiko nuomonę. Vaiko klausymas yra labai svarbus, nes jo dalyvavimas prisidės prie jo asmeninio tobulėjimo, geresnio sprendimų priėmimo ir rezultatų, geresnės vaiko apsaugos, pilietinės visuomenės vystymosi, tolerancijos ir pagarbos kitiems, taip pat sustiprins atskaitomybę. (V. Jungtinių Tautų vaiko teisių komiteto bendrojo komentaro Nr. 12 šaltinių gairės, UNICEF / Save the Children, 2009 m.)

Pagal Bendrąjį komentarą Nr. 12 ir minėtas gaires turėtų būti imamas priemonių, kad būtų įgyvendinta vaiko teisė būti išklausytam keliose vietose, būtent šeimoje, alternatyvioje globje, sveikatos priežiūroje, žaidimų, poilsio, sporto ir kultūrinėje veikloje, žiniasklaidoje, smurto situacijose ir švietime. Konkrečiu atveju vaikams turėtų būti suteikta galimybė dalyvauti priimant atskirus sprendimus, turinčius įtakos jų ugdymui ir švietimo politikoje. Be to, turėtų būti skatinamas dalyvaujamojo vaikų mokymosi, demokratinės mokyklos aplinkos ir nacionalinių moksleivių organizacijų ugdymas. Vaikų dalyvavimas gali būti skatinamas konsultaciniais, bendradarbiavimo ir vadovavimo metodais vaikams palankiose aplinkose ir remiant darbo metodus, pagrįstus tam tikrais principais, tokiais kaip skaidrumas, integracija, etika, pagarba, saugumas ir atskaitomybė. Ši metodika gali reikalauti specialių visų suinteresuotųjų šalių mokymų.

Interneto ištekliai

Every Child's Right to be Heard: a resource guide on the UN Committee on the rights of the child general comment no. 12. , Unicef/Save the Children. 2011

https://www.unicef.org/french/adolescence/files/Every_Childs_Right_to_be_Heard.pdf

Šis išteklių vadovas yra pagrįstas JT vaiko teisių komiteto bendrojo komentaru Nr. 12 „Vaiko teisė būti išklausytam“.

General Comment no. 12, The Right of the Child to be Heard. 2009

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf>

Bendrasis komentaras, parengtas Jungtinių Tautų vaiko teisių komiteto ir pristatytas 51-ojoje sesijoje 2009 m. Gegužės 25–28 d. Ženevoje. „Bendrojo komentaro paskirtis yra paremti valstybes nares veiksmingai įgyvendinant 12 straipsnį“, išsamiai paaiškinant teisinę sritį ir reikšmę bei jos pasekmes kelioms veikėjams, būtent valstybėms ir pilietinei visuomenei.

Understanding Human Rights: manual on human rights education. 2012

http://www.etc-graz.at/typo3/fileadmin/user_upload/ETC-Hauptseite/manual/versionen/english_3rd_edition/Manual_2012_Human_Rights_Child.pdf

Vadove yra bendras įvadas į žmogaus teisių pagrindus. Šiame skyriuje apie vaiko žmogaus teises aptariamos vaiko teisės į dalyvavimą, papildomi ištekliai, metodiniai patarimai, naudinga informacija, nuorodos į tolesnius skaitymus ir internetinius išteklius.

European Union Study on Child Participation. 2015

http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/child_participation_the_ec_study_on_legislation.pdf

2015 m. Europos Komisijos atliktas tyrimas, kuriame pateikiami visų 28 valstybių narių vaikų dalyvavimo teisės aktai, politika ir praktika.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Recommendation CM/Rec (2012)2 of the Committee of Ministers to Member States on the participation of children and young people under the age of 18

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb0ca

Praktinės Vaiko teisių konvencijos 12 straipsnio įgyvendinimo rekomendacijos.

The Right Of Children To Be Heard: Children’s Right To Have Their Views Taken Into Account And To Participate In Legal And Administrative Proceedings. 2009

<https://www.unicef-irc.org/publications/553/>

Dokumente nagrinėjama vaikų teisė būti išklaustytiems bet kokiame jiems įtakos turinčiame teismo ar administraciniame procese. Ji supažindina su tema, pagrįsta 52 pasaulio šalių įstatymų ir praktikos pavyzdžiais. Straipsnis skirtas vaiko teisių gynėjams, mokslininkams, teisininkams ir kitiems vaikų ir teisės srities specialistams.

Convention on the Rights of the Child, 1989.

https://www.unicef.org/crc/index_30160.html

Oficiali UNICEF svetainė, kurioje yra informacijos ir darbo medžiagos apie vaiko teises, įskaitant Vaiko teisių konvenciją ir vaiko teisę būti išklaustytam.

Child Participation Bibliography

http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/child_participation_bibliography.pdf

Šiame dokumente, paskelbtame Europos Komisijos tinklalapyje, pateikiama bibliografija apie vaiko dalyvavimą.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

2.4 Europos Tarybos priemonės

Europos Taryba (www.coe.int) yra tarptautinė organizacija, siekianti plėtoti tokias vertybes kaip žmogaus teises, demokratija ir teisinės valstybės principai Europoje. Ji buvo įkurta 1949 m., šiuo metu jungia 47 valstybes nares, jos būstinė yra Strasbūre, Prancūzijoje. Valstybės narės pasirašė Europos žmogaus teisių konvenciją, kuria siekiama apsaugoti žmogaus teises, demokratiją ir teisinės valstybės principus. Europos žmogaus teisių teismas yra nuolatinė teisminė institucija, prižiūrinti, kaip įgyvendinama Europos žmogaus teisių konvencija.

Europos Taryboje yra Generalinis sekretorius (vadovauja ir atstovauja organizacijai, atsakingai už strateginį planavimą); Ministrų Komitetas (sprendimų priėmimo organas – kiekvienos valstybės narės užsienio ministrai), Parlamentinė asamblėja (diskusijų forumo); Vietos ir regionų valdžios institucijų kongresas (atsakingas už vietos ir regionų demokratijos stiprinimą valstybėse narėse); Žmogaus teisių komisaras (savarankiškai kreipiasi ir atkreipia dėmesį į žmogaus teisių pažeidimus, žmogaus teisių propagavimą ir supratimą); Tarptautinės nevyriausybinės organizacijos (INGO – pilietinės visuomenės balsą pateikia Tarybai) (<http://www.coe.int/en/web/about-us/structure>).

Europos Taryba, atsakinga už žmogaus teisių propagavimą ir apsaugą ir „demokratijos bei teisinės valstybės sergėtoja“, sukūrė svarbių išteklių įvairovę per tam tikrus teisės aktus (pvz., Europos Tarybos Demokratinio pilietiškumo ugdymo ir žmogaus teisių švietimo chartija - Rekomendacija CM / Rec (2010) 7) ir konkrečias veiklas, programas, leidinius, adaptuotus tekstus, vaizdo įrašus, skirtus remti ir prižiūrėti Demokratijos pilietiškumo ugdymą / žmogaus teisių ugdymą (EDC / HRE) Europoje, įskaitant mokomąją medžiagą, susijusią su kultūrų įvairove, nediskriminavimu ir įtraukumu. Europos Tarybai švietimas atlieka esminį vaidmenį propaguojant pagrindines vertybes ir „vis labiau vertinamas kaip ginklas nuo smurto, rasizmo, ekstremizmo, ksenofobijos, diskriminacijos ir netolerancijos“ augimo, todėl kuria ir daro prieinamus mokyklos bendruomenei kelis išteklius, susijusius su žmogaus teisių ir tarpkultūrinės visuomenės skatinimu.

Interneto ištekliai

COMPASS: Manual for Human Rights Education with Young People 2015

<http://www.coe.int/en/web/compass>

A manual for people involved in value-based youth work and non-formal education, supporting the implementation of the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (HRE). It is resource of information, tools and tips for HRE, with a special section on tips for teachers.

Education Pack: All Different, All Equal

<http://www.eycb.coe.int/edupack/default.htm>

Education pack - Idea, resources, methods and activities for informal intercultural education with young people and adults, including key concepts and basis for intercultural education and activities, methods and resources.

Domino

<http://www.eycb.coe.int/domino/default.htm>

A manual to use peer group education as a means to fight racism, xenophobia, anti-semitism and intolerance.

Intercultural competence for all: Preparation for living in a heterogeneous world. (2012)

http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi2_EN.pdf

The book proposes itself as a reader on the current state of work with regard to the development of intercultural competence for all citizens in Europe.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Human Rights Education in the School Systems of Europe, Central Asia and North America: A Compendium of Good Practice. 2009

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/CompendiumHRE.pdf>

101 gerosios patirties žmogaus teisių mokymo pavyzdžių Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) regiono pradinėse mokyklose, vidurinėse mokyklose ir mokytojų rengimo įstaigose. Siekia remti kokybišką mokymą ir įkvėpti švietimo politiką formuojančius asmenis, administratorius, mokytojus, mokytojų rengėjus, neformalius pedagogus ir visus kitus suinteresuotus subjektus, taip pat palengvinti švietimo specialistų tinklų kūrimą.

The Right to Human Rights Education - A compilation of provisions of international and regional instruments dealing with human rights education

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/Listofcontents.aspx>

Šio rinkiniu siekiama plėtoti žmogaus teises ir ypač švietimą apie žmogaus teises.

Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cf01f

Chartija yra svarbi nuoroda visiems asmenims, veikiantiems pilietiškos ir žmogaus teisių švietimo srityje. Ji turėtų padėti valstybėms narėms imtis koordinuotų veiksmų. Tai taip pat būdas skleisti gerą praktiką ir kelti standartus visoje Europoje ir už jos ribų..

Charter for All

<https://rm.coe.int/168048d0b5>

Chartijos versija, skirta jauniems žmonėms, kurie norėtų sužinoti, kas šis tarptautinis teisinis dokumentas yra ir kaip jis gali būti naudojamas siekiant skatinti demokratiją ir žmogaus teises klasėje, jaunimo organizacijoje ir visuomenėje

Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education: Guidelines for Educators

<http://www.coe.int/en/web/edc/charter-for-all>

Gairės edukatoriams, ką patarti mokytojams ir instruktoriams, dirbantiems su „Vaikų chartija“ su vaikais ir jaunais žmonėmis

Competences for Democratic Culture - Living together as equals in culturally diverse democratic societies

<https://rm.coe.int/16806ccc07>

Knyga, pristatanti naują koncepcinį kompetencijų, reikalingų piliečiams dalyvauti demokratinėje kultūroje ir taikiai sugyventi kultūriškai įvairiose visuomenėse, modelį

Managing controversy developing a strategy for handling controversy and teaching controversial issues in schools

<https://rm.coe.int/16806ecd25>

Šia priemone siekiama padėti sustiprinti ginčytinų klausimų valdymą mokyklos lygmeniu.

Addressing violence in schools through education for democratic citizenship and human rights education

<https://rm.coe.int/16807004db>

Kolegialiai parengtas tvirtų priemonių smurto prevencijai mokykloje aprašas.

Living with Controversy: Teaching Controversial Issues through Education for Democratic Citizenship and Human Rights (EDC/HRE) - Training Pack for Teachers

<https://rm.coe.int/16806948b6>

Mokytojų profesinio tobulinimo programa, skirta supaprastinti prieštarigus klausimus Europos mokyklose.

Travel Pass to Democracy: supporting teachers in preparing students for active citizenship

<http://pjp-eu.coe.int/documents/1417855/4703063/SupportingTeachers.pdf/54e5bc25-f81d-473f-a740-a6921c7ae7d1>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Ši brošiūra yra pilietiškumo ir švietimo apie žmogaus teises vertinimas, ypatingą dėmesį skiriant mokytojų rengimui.

How all Teachers can Support Citizenship and Human Rights Education: a framework for the development of competences

<https://rm.coe.int/16802f726a>

Šiame leidinyje pateikiamos pagrindinės kompetencijos, apibrėžiančios svarbiausius mokytojų gebėjimus įgyvendinant EDC / HRE klasėje tiek mokykloje, tiek visoje bendruomenėje.

Educating for Democracy: background materials on democratic citizenship and human rights education for teachers.

<https://rm.coe.int/16802f727b>

Vadovas Demokratinio pilietiškumo ugdymo ir žmogaus teisių ugdymo (EDC / HRE) pedagogams ir specialistams.

Living in Democracy: EDC/HRE lesson plans for lower secondary level

<https://rm.coe.int/16802f7304>

Vadovėlis pilietinio ir žmogaus teisių ugdymo mokytojams, redaktoriams ir mokymo programų kūrėjams. Pamokų planuose pateikiamos nuoseklios instrukcijos, pateikiamos mokinių išdalintamosios medžiagos ir pagrindinė informacija

Taking part in Democracy: lesson plans for upper secondary level on democratic citizenship and human rights education

<https://rm.coe.int/16802f7305>

Šioje instrukcijoje yra devyni "Demokratijos pilietiškumo ugdymo" (EDC) ir "Žmogaus teisių švietimo" (HRE) dėstymo vienetai su specifiniais studentų įgalinimo ir skatinimo dalyvauti jų bendruomenėse būdais.

Teaching Democracy: a collection of models for democratic citizenship and human rights education

<https://rm.coe.int/16802f7306>

Šioje knygoje yra 47 pratimai ir modeliai demokratiškam pilietiškumui (EDC) ir žmogaus teisėms (HRE) ugdyti mokyklose ir neformalaus ugdymo įstaigose

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

2.5 Tvarusis švietimas ir Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.

2015 m. visų Jungtinių Tautų valstybių narių patvirtinti Darnaus vystymosi tikslai (DVT) – tai 17 transformuojamų tikslų ir 169 tikslai keliose veiksmų srityse, kuriuos norima pasiekti iki 2030 m. Preambulėje ši deklaracija pabrėžia, kad jos darbotvarkė yra „žmonių, planetos ir klestėjimo veiksmų planas“, kuriuo siekiama „sustiprinti visuotinę taiką didesne laisve“ ir pripažįstant, kad „skurdo panaikinimas visomis jo formomis ir dimensijomis, įskaitant didžiulį skurdą, yra didžiausias pasaulinis iššūkis ir būtinas darnaus vystymosi reikalavimas“. Šia darbotvarke, nepaisant jos visuotinio pobūdžio, siekiama „atsižvelgti į skirtingas nacionalines realijas, gebėjimus ir išsivystymo lygius bei gerbti nacionalinę politiką ir prioritetus“ visame pasaulyje. Tai yra „intensyvių viešųjų konsultacijų ir bendradarbiavimo su pilietine visuomene ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis visame pasaulyje“ (6 straipsnis) rezultatas.

Deklaracijos 8 straipsnis ypač svarbus tarpkultūrinėms kompetencijoms, nes jame pabrėžiama „pagarba žmogaus teisėms ir žmogaus orumui, teisinė valstybė, teisingumas, lygybė ir nediskriminavimas“, t. y. kultūrinė įvairovė.

Švietimas, nors ir yra svarbus visiems 17 DVT iki 2030 m., konkrečiai paminėtas 4-ajame tikslu, kuriuo siekiama užtikrinti visapusišką ir teisingą kokybišką švietimą ir skatinti mokymosi visą gyvenimą galimybes visiems. Švietimo veiksmų programoje pateikiamos gairės, būtinos siekiant šio tikslo. Tai ypač pabrėžiama 4.7 tikslu: „Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, įskaitant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo, pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais“. Tiesą sakant, švietimas yra ne tik tikslas, bet ir priemonė pasiekti visus kitus DVT, todėl yra svarbu pripažinti Darnaus vystymosi švietimo, pavyzdžiui, Visuotinio pilietiškumo ir Žmogaus teisių švietimo, svarbą siekiant Darnaus vystymosi tikslų.

Interneto ištekliai

Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development

<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Šiame dokumente pateikiama visa 2030 m. Darnaus vystymosi tikslų darbotvarkė.

Education for Sustainable Development Goals Learning Objectives

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002474/247444e.pdf>

Išsilavinimo specialistų vadovas, pagal Darnaus vystymosi švietimą nustatantis orientacinius mokymosi tikslus, siūlo temas ir mokymosi veiklą bei įgyvendinimo metodus įvairiuose lygmenyse

Agenda Education 2030 - Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656E.pdf>

Šiame dokumente pateikiama Darnaus vystymosi 4 tikslo veiksmų programa

Unpacking Sustainable Development Goal 4 Education 2030

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002463/246300E.pdf>

Šiame vadove aptariami klausimai ir atsakymai analizuojant DVT4, pateikiamos bendros gairės, kaip geriau suprasti DVT4

International Task Force on Teachers for Education 2030

<http://www.teachersforefa.unesco.org/v2/index.php/en/>

Pasaulinis EFA partnerių aljansas, dirbantis su "mokytojų atotrūkiu"

Quality Education: Why it Matters

<http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp->

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

content/uploads/2017/02/ENGLISH_Why_it_Matters_Goal_4_QualityEducation.pdf

Dviejų puslapių naudotojo dokumentas, aiškinantis, kodėl kokybiškas švietimas yra svarbus mažinant nelygybę.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.